

ИНИЦИАТИВА НА ПРЕЗИДЕНТА

„МЛАДЕЖКА ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ“

**Съвет по Правни въпроси,
Елеонора Николаева Готева**

СТАНОВИЩЕ

По тема „Стратегически предизвикателства пред правната регулация в съвременната информационна среда“

Следваща динамиката на развитието на технологиите, правната рамка в информационната и комуникационна сфера, е една от най-често променяните както на ниво Европейски съюз, така и на местно ниво. Зависими сме от информационната и комуникационната среда при управлението, при извършване на стопанска дейност, при упражняване на правата и свободите ни като граждани.

Търсят се отговори и решения на предизвикателствата за начина на привеждане на правната регулация на съвременните демокрации в съответствие с информационната епоха и глобализацията. Електронната демокрация подкрепя и насърчава развитието на демократичните процеси и институции. Тя е свързана с участието на гражданите във функционирането на държавата и управлението. Основните области на е-демокрацията са: е-парламент; е-правителство; е-правосъдие; е-управление; е-избори; е-гласуване; е - референдуми и др.

Опитът показва, че основни движещи сили на електронната демокрация са степента на е-готовност на страната, функциониращо е-правителство и е-услуги, траен интерес на институциите, гражданите и гражданските организации, адекватна законодателна база, добре развито гражданско общество и непрекъснатото им утвърждаване и развитие. Проблемите, които възпрепятстват е-демокрацията могат да се обособят в няколко групи :

- Проблеми на техническата инфраструктура (реализиране на стратегия за е-правителство, е-идентичност и цифров подпис, подобряване на телекомуникационните услуги и др.);
- Проблеми свързани с готовността на гражданите и органите на държавната власт да материализират идеята за е-демокрация (политическа воля);

- Проблеми, свързани с наличието на определено равнище на интернет култура и виртуална политическа активност (зрялост на гражданското общество);
- Проблеми, свързани с наличието на функциониращи демократични правила (адекватна правна рамка и нормативна база);
- Електронна сигурност (системи за защита на личните данни във виртуалното пространство)

Преходът към е-демокрация е неизбежен и не е достатъчно да бъдат преодолени само проблемите от технически характер. Необходимо е определено равнище на политическа култура, интернет грамотност, толерантност, също така и доверие към демократичните институции и системата на управление. Нужна е психологическа готовност на гражданите и институциите за открито, пълноценно и ефективно онлайн общуване. Информационните технологии в съвременния им вид позволяват максимално приобщаване и участие на гражданите към механизмите за функциониране на демокрацията - ползване на е-услуги, упражняване на граждански права чрез е-гласуване и др.

Не съществуват конституционни пречки за въвеждане на е-гласуване, като вид дистанционно гласуване. Тайната на вота при е-гласуване крие рискове при самия пренос и съхраняване на информацията по електронен път, поради липсата на гаранции за доброволността и автентичността на волеизявлението на гласувания. Дава се възможност за упражняване правото на глас повече от един път, което противоречи на класическото изборно правило "един човек – един глас".

Законодателно не са предвидени механизми за контрол при упражняване на възможността за анулиране на електронния вот и за последващото гласуване по общия ред. Тази възможност предполага съхраняване на информацията как избирателят е гласувал електронно до приключване на изборния ден. И още, ако тайната на вота на едно лице, гласувало по електронен път, бъде разкрита, липсва законодателна норма по какъв начин следва да се анулира вотът, както и това би ли довело до анулиране на всички гласове в електронната урна. Последното е в разрез с Конституцията и лишава избирателите от правото им на глас.

Въвеждането на електронно гласуване изисква :

Първо - Надеждна технология и гарантирана анонимност на вота. Всяка държава избира и внедрява подходящият механизъм за това.

Второ – възможността за е-гласуване да бъде ограничена в рамките на изборния ден.

Трето – да се актуализират, синхронизират действащите нормативни актове в това приложно поле.

Липсата на конкретно законодателно решение, сигурна система за онлайн гласуване, устойчивост на кадрите в българската администрация са необходимите предпоставки за осъществяване на демократично е-гласуване. Честата смяна на управляващите партии, самоцелната промяна на нормативната уредба и партизирането на държавната администрация не осигуряват стабилна среда за плавно въвеждане на онлайн гласуване.

Съществува риск да се въведе една система, която ще остане изолирана и недостатъчно добре развита и контролирана.

Юридическият подход към проблема за изграждане на е-демократия следва да осигурява: пълно съответствие между нормативна регламентация и управленски практики; бързина на управленски процедури; прозрачност и законност на управлението на демократичните процеси. Юридическият подход към проблематиката акцентира върху новите обекти на правна регламентация: достъп до публична информация, защита на лични данни, компютърни престъпления, право на личен живот в условията на информационно общество и др. Стратегическите предизвикателства са:

- За правото – нови законодателни техники;
- За държавата – служители с необходимата квалификация и умения;
- За информатиката – софтуер за създаване, обработка, структуриране и организиране на юридически текстове и база данни.

Електронното управление, е-правителство и е-услуги са присъщи на най-развитите икономически и политически държави. Естествена цел на България като член на Европейския съюз е да доразвие е-управление на ниво, съответстващо поне на средните показатели в ЕС. България трябва да се стреми към изработване на цялостна правна концепция, стратегии и планове за развитието на информационното общество. Този цялостен подход ще гарантира регулирано е-включване, е-участие или е-комуникация между публичните власти и гражданското общество.